

Zeespiegelstijging vraagt op termijn aanpassingen in het riviersysteem

Piekafvoeren niet afleiden

Het is niet zozeer de zeespiegelstijging die belangrijke aanpassingen in het riviersysteem noodzakelijk maakt, maar de ten gevolge van de klimaatsverandering optredende grotere piekafvoeren. Dijkverhoging bij rivieren is niet voldoende om toekomstige overstromingen van rivieren te voorkomen. Dit beeld wordt bevestigd door de conclusies van het internationale onderzoekproject FraMEd (Flood Risk Management in Estuaries) waarvan de resultaten kort geleden in Antwerpen werden gepresenteerd. Ik ben geen voorstander van het afleiden van piekafvoeren. Het leidt tot minder peilfluctuaties in de Nederrijn en daarmee tot een geringe ecologische waterkwaliteit. Misschien hebben we deze piekafvoeren juist nodig om te voorkomen dat het zoute

water door de hogere zeespiegel verder stroomopwaarts kan doordringen. Willem Ligtoes suggereert met zijn idee dat in West-Brabant, Zeeland en het oosten en noorden daar grote natuurgebieden te maken en in het dichtbevolkte westen niet. Ik ben het hier niet mee eens. Om schade te vermijden, moeten we het rivierwater meer ruimte geven en gecontroleerd laten overstromen. Tijdelijke waterberging, ook dichtbij dichtbevolkte gebieden, kan prima samengaan met herstel van natuur en recreatief gebruik. Door de beschikbare ruimte creatief in te delen, kunnen wandelaars en natuurliefhebbers uit die dichtbevolkte gebieden genieten van een mooi gebied dat de veiligheid verhoogt.

Toelichting

De klimaatverandering betekent voor Nederland een stijgende zeespiegel en grotere piekafvoeren van de rivieren. Een hogere zeespiegel bemoeilijkt de vrije uitstroom van de rivieren. Vooral het dichtbevolkte benedenriviereengebied met Rotterdam en Dordrecht is kwetsbaar. Mogelijk zijn op termijn andere oplossingen nodig voor de hoofd- en piekafvoer van de Rijn. Bijvoorbeeld afleiden naar de zuidwestelijke delta en/of naar de IJssel en het IJsselmeer. Het openhouden van het IJsselal laat zich goed combineren met het ontwikkelen van een unieke rivierenlandschap met internationaal belangrijke natuurgebieden. Op termijn zal het ongetwijfeld technisch mogelijk zijn om de piekafvoeren weg te krijgen, maar door nu een keuze te maken voor langetermijnrobustheid en kortetermijnkwaliteit wordt Nederland moeilijker en robuuster, stelt Willem Ligtoes van het Milieu- en Natuurplanbureau.

ERIC LANOOP

WATERAMBASSADEUR VOOR GEMEENTEN IN HET STROOMGEBIED VAN NEDEREEMS EN RIJN NOORD

PETER GLAS

DIJKGRAAF WATERSCHAP DE DOMMEL

'Het zal wel altoos het lot van den Nederlander blijven om met de rivieren en de zee te worstelen', zo schreef de Riviercommissie van 1821. Nadat in 1820 en 1821 de dijken weer doorgebroken waren, stelde koning Willem I deze commissie in tot het onderzoeken van de 'beste rivierafleidingen' (overlaten), wat toen als enige redmiddel werd gezien. Het past een wateryraaf zonder dijken, maar met veel beken en natuur, beschieden te zijn als het gaat over een stelling over de verdeling van rivierwater. Al in 1745 is de huidige hoofdverdeling van de

afvoerverdeling vastgelegd: 3/9 voor de Waal, 2/9 voor de Nederrijn en 1/9 voor de IJssel. Kennelijk heeft de Nederrijn goed gewerkt, maar ik kan mij voorstellen dat we eens goed nagaan of dat ook anders kan. Als het ons lukt om een nieuwe klimaatbestendige verdeling te bedenken die positief scoort op veiligheid, drinkwateroverraderen en landschapswaarden, dan ben ik er voor. Wel eerst goed onderzoeken natuurlijk, want er zullen ook mensen nadelige gevolgen van ondervinden en zij moeten vanzelfsprekend schadeloos worden gesteld.

JAAP MODDER

BESTUURSVOORZITTER STADSREGIO ARNHEM NIJMEGEN

Vrolijke en aantrekkelijke opgave

De algemeen en internationaal aanvaardde schattingen van het stijgende waterniveau maken duidelijk dat het gaat om een opgave die – althans in de Noordwest-Europese delta – zonder veel problemen is te voorzien van maatregelen die niet alleen veiligheids, maar ook meer biodiversiteit en belevingswaarde kunnen garanderen. Wat dat betreft gaat het om een vrolijke en aantrekkelijke opgave. Het zou niet verkeerd zijn als in het gebied van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen naast het ruimte-voor-de-rivier-traject ook wordt bezien welke de langetermijnopties zijn (vijftig jaar vooruit). De oeffening zou in ieder geval tot een keuze moeten leiden voor de afvoer naar ofwel de Zeeuwse wateren dan wel het IJsselmeer. Naar het IJsselmeer zijn twee waterwegen aan de orde. Een is er al, de IJssel, en de andere was er lang geleden: het Vallekanaal. Dat zou opnieuw moeten worden gegraven. Om allerlei redenen (met name kosten) schijnt de weg naar de Zeeuwse wateren veel meer voor de hand te liggen als we op termijn te maken krijgen met nog hogere piekniveaus. Dan is er een aantrekkelijke optie en die heet de Nieuwe Rivier: een nieuwe en forse bypass van de Waal meteen ten noorden van de Linge in de Betuwe. Die kan ook bijdragen aan een aantrekkelijke inrichting van het gebied en meer kansen voor een florierende recreatie-economie. Nogmaals, wat betreft ruimte voor de rivier geldt ook voor de langere termijn dat het om een opgave gaat die nauwelijks problematisch is en alleen maar kansen biedt. Was het met de klimaatverandering ook maar zo...

ARIJEN HOEKSTRA
HOOGLEERBAAR WATERBEHEER
UNIVERSITEIT TWENTE

Blijf met bredere visie

Het MNP pleit voor robuust en adaptief waterbeheer. Dat klinkt als: Leven met Water. Ruimte voor de Rivier. Dynamiek. Veerkracht. Omgaan met Onzekerheid. Duurzaam. Dat zijn meteen de belangrijkste trefwoorden van het toekomstig waterbeheer. Critici zeggen vaak: dat zijn allemaal maar holle woorden. Het gaat immers om concrete zaken: de dijken moeten hoog genoeg of de uiterwaarden moeten breed genoeg zijn om aan de normen te voldoen. En bij alternatieve oplossingen moeten de kosten tegen de baten worden afgewogen. Dat kun je allemaal gewoon berekenen. Ik ben blij dat er ook vele mensen zijn met een bredere visie op het waterbeheer. Het MNP heeft hierbij de afgelopen jaren een positieve rol gespeeld. Het gaat natuurlijk om meer dan een voortdurende optimalisatie van de waterinfrastructuur. We zitten in een systeem dat we zelf hebben vormgegeven, maar waarvan de grenzen nu zichtbaar worden. Nog nooit zo veilig, maar ook nog nooit zo kwetsbaar. We moeten komen tot een minder kwetsbaar, robuuster systeem. Het herbezielen van de afvoerdeling in Nederland en het openhouden van het IJsselal zijn opties die serieuze aandacht verdienen. Maar ook bijvoorbeeld het maken van ruimte voor 'groene rivieren' door de Betuwe en het creëren van brede kuststroken. Genoeg werk! Maar niet alleen voor ingenieurs en economen.